СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 199. Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 27. серпня, 1927. VOL. XXXV. No. 199. Jersey City, N. J., Saturday, August 27. 1927. THREE CENTS

ПРИХИЛЬНИКИ СТРАЧЕНИХ ПЛЯНУЮТЬ СВЯТКОВАННЄ ЇХ ПАМЯТИ ПО ВСІМ КРАЮ

МАЮТЬ ЗОРГАНІЗУВАТИ „ЛІГУ СПРАВЕДЛИВОСТИ ІМ. САККА И ВАНЦЕТТІ".

НЮ ЙОРК, 25. серпня. — Комітети оборони Сакка й Ванцетті в ріжних містах Америки та урядники деяких робітничих юній скликують до сього міста на слідуючий понеділок і второк конференцію для всекраєвого відсвяткування памяти страчених Сакка й Ванцетті.

На сій конференції мають радитися над тим, як доказати невинність обох страчених та як почтити їх память. Одна частина учасників думає предложити плян організації, що має зватися Ліга Справедливости ім. Сакка й Ванцетті. Має вона доказувати між инчим „фрейм ов", себто урядовий заговір проти страчених.

У Бостоні виставлено тіло Сакка й Ванцетті на публичний вид у каплиці на Гановер Стр., в італійській дільниці. Тисячі людий приходять поглянути на тіла. Оба тіла мають спалити в сю неділю.

ЗДЕРЖУЮТЬ ПОХІД МАЙНЕРІВ НА НЕЮНІЙНІ МАЙНИ.

АТЕНС, Огайо, 25. серпня. — Провідники майнерської юнії здержали похід якої тисячки юнійних симпатиків з округа Гокинь до округа Помрой, де майнери незорганізовані в юнію. В сей спосіб юнійні майнери хотіли повести агітацію за юнією.

Похід здержали на границі повіту Помрой урядники окружної майнерської юнії, бо такий похід може легко довести до забурень і проливу крови. Шериф повіту Помрой уже заприсягнув був богато „депутатів", щоби „втихомирити" повіт, якби прийшло до заворушень.

ЛЕТУН ВИБРАВСЯ НА 4,600 МИЛЬ БЕЗПЕРЕРИВНОГО ЛЕТУ.

БРОНСВИК, Джорджія, 25. серпня. — Американський 27-літний летун Павло Редферн вилетів звідси в безперервну подорож до міста Ріо де Дженейро в Бразилії, себто в дорогу 4,600 миль. Колиб йому вдався його замір, то се буде найдовша воздушна подорож.

Американська воєнна фльота веде далі пильні пошукування за 7 летунами, що пропали на Тихому океані. Всі шукання далі лишаються без висліду.

ЮНІЙНА КОНВЕНЦІЯ ПРО СУДОВІ ЗАКАЗИ В СТРАЙКУ.

СИРАКЮЗ, Ню Йорк, 25. серпня. — Конвенція стейтової Федерації Праці займалася нині майже цілий день справою судових заборон, видаваних підчас страйку.

Бесідники підносили рішенне Нота, судді з Гвайт Плейнз, котрий не захотів видати судової заборони в страйку. Промовці закликали юнійних робітників голосувати тільки за такими кандидатами на судові становища, які дають запоруку, що не будуть уживати своєї влади проти робітничих юній.

Конвенція ухвалила в сій справі відповідну резолюцію. Ся резолюція тільки й значить, що офіціяльне юнійне попертя для прихильних юніям кандидатів.

РАПОРТ СТЕЙТОВОЇ КОМІСІЇ ПРО ЗЛОЧИНИ.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 25. серпня. — Нюйорська стейтова кримінальна комісія видала рапорт зі своєї праці, який підносить богато дуже цікавих появ.

Найголовнійше може відкриття комісії се факт, що майже всі злочини поповняють молоді люди, не більше як 25 літ віку. Дальше кару смерти приміняється дуже рідко. На 4,380 злочинів, які можна було покарати смертю, виконано сю кару тільки в 10 случаях.

Звіт стверджує, що число злочинів у стейті постійно росте.

АМЕРИКАНКА ВМЕРЛА ВІД РАН, ОДЕРЖАНИХ ПІДЧАС НАПАДУ БАНДИТІВ У МЕКСИКО.

ВАШИНГТОН, 25. серпня. — Панна Флоренс Андерсон з Лон Анджелес, котру ранили мексиканські бандити підчас нападу на поїзд у мексиканськім стейті Наяріті, померла з ран у шпиталі.

Американський представник перед мексиканським урядом зажадав від мексиканського уряду, щоби він чим скорше покарав винуватих та винагородив родину помершої.

Учительки, між котрими їхала панна Андерсон, оповідають, що напад бандитів на поїзд почався коло 4. години над раном. Кондуктор саме розбудив їх та казав їм бути осторожними, бо розбишаки напали на поїзд. Товаришка панни Андерсон каже, що стрілянина виглядала на святкованне свята Четвертого Липня. Дівчата постановили встати й вбиратися. Нагло Андерсонівна повернулася на своїй постелі та застогнала, що її пострілено. З її лівого боку та плечий текла кров.

Минуло кілька годин, заким їй можна було дати першу поміч. Аж на стації Масатлян стрінув її др. Чепмен, лікар американського конзуляту. Оглянувши її, лікар сказав, що її рана поважна та що вона не має богато шансів на виличенне. Вона й померла в місцевім шпиталі.

ДАЛЬШІ ДЕМОНСТРАЦІЇ ПО ПРИЧИНІ СТРАЧЕННЯ САККА І ВАНЦЕТТІ.

ПАРИЖ, 24. серпня. — Французька поліція, розставлена у великім числі по улицях, старалася запобігти повторенню заворушень, які мали місце минулої ночі, коли то спричинено великі шкоди по місті і прийшло до боротьби з поліцією. Підчас боротьби минулої ночи покалічено 200 осіб, між ними 10 поліцаїв. Французькі радикали розпочали завзяту агітацію проти американських легіоністів і завзялись розбити їх конвенцію і не допустити їх до походу по улицях Парижа, який має відбутися 19 вересня, коли то „викинеться з міста буржуазію Сенів". Підчас демонстрації минулої ночі опльовано гріб „Незнаного жовніра".

—o—

ЙОГАННЕСБУРГ, Полуднева Африка. — Демонструючі противники страчення Сакка і Ванцетті спалили американський прапор на сходах ратуша.

РИМ. — Преса завзято виступає проти страчення Сакка і Ванцетті. Джіорнале д'Італія пише: „Смерть обжалованих не замкне уст міліонів людей, які ще голоснійше піднесуть свої протести проти жахливого мучеництва".

—o—

ЖЕНЕВА. — Власти заапелювали до удержання спокою, коли товпа старалась знова заатакувати американський конзулят. Конзулят замкнено а богато Американців покидає Швайцарію. На одним театрі виднїла іломінована вивіска: „Замкнено по причині жалоби". Один великий склеп умістив знова вивіску: „Як протест проти американської несправедливости, не обслужиться тут ніяких американських покупців".

—o—

ВАРШАВА, Польща. — Симпатики Сакка і Ванцетті старалися силою вдертись до американського посольства, однак богато з них арештовано і привернено порядок. Американського посольства і американського конзуляту, як рівнож і мешкання американського амбасадора береже сильний відділ поліції.

—o—

МОСКВА. — Протести робітників і селян проти страчення Сакка і Ванцетті поширились по цілім Совітськім Союзі. У Москві відбуваються численні мітинги по фабриках, бюрах і інституціях, на яких висказується обурення проти виконання вироку смерти і ухвалюється резолюції, осуджуючі „буржуазних катів".

Часопис „Правда" у редакторській статті пише: „Відповідаючи на буржуазний терор, пролетаріят дасть відповідь революційною боротьбою за власть".

—o—

МЕКСИКО СИТІ. — Конфедерація мексиканських робітників зарядила одноденний генеральний страйк по цілій республиці.

ДР. НАЗАРУК ЛАЄ УКРАЇНСЬКЕ ДУХОВЕНСТВО В АМЕРИЦІ.

На початку серпня між „довіреними" в Берліні стали роздавати карточки, якими „клуб гетьманців" запрошував на сходини до каварні Франке, де мав виступити д-р Назарук та „поділитися своїми вражіннями з Америки". Сходини відбулися 6. серпня.

Др. Назарук старався говорити сензаційно, та се йому вдалося тільки тоді, коли став говорити про українські церкви й священиків в Америці. Покликуючися на свою докладну знакомість з українськими католицькими священиками та епископом, він твердив, що українські священики в Америці се прямо „злодійня, бандити, грабіжники й прогибційні проступники, які на вівтарі правлять Службу Божу, а рівночасно під вівтарем женуть горівку".

МУССОЛІНІ - РЕФОРМАТОР.

Муссоліні не вдоволений надмірним зростом аристократичних титулів і видав наказ скласти список усіх родин, які мають право носити ці титули. Кого не буде в списку, той під загрозою 1000 до 5000 лір не зможе назвати себе бароном, графом або князем ні на білеті, і на кратині або авті при помочі гербу. Урядова листа аристократії матиме 8,000 родин (приблизно 40,000 осіб).

Муссоліні є також за обмеженням громадянських прав жілоцтва. Недавно в одній промові військового трибуналу сказав таке: „Гадаю, що було би доцільним ужити засобів, аби до судових розправ не допускати жіноцтва, яке часто вводить із собою у поважні справи пустий (легкодушний) елемент".

Муссоліні не скриває своєї погорди для всіх, що думають инакше як він. Історик Сальвеміні, приневолений покинути Італію за свої погляди і позбавлений прав громадянства, видав в Америці книжку „Фашизм і його злочини". Книжка починається присвятою „Муссоліньому — мойому головному співробітникові". Присвята вколола диктатора неабияк, коли він видав окремий обіжник до всіх почтових бюр, описуючи вигляд цієї книжки, з наказом конфіскувати її скрізь, під загрозою судової кари.

БАНДИТИЗМ.

У Скнилові арештували 4-ох селян (з яких один є господарем на 12 моргах!) за ріжні грабіжі. Прочуваючи ревізію, порозкидували вони покрадені річи по сусідніх полях. — Біля Варшави найшли на залізничім шляху трупа почтової урядниці, порізаної ножем. — Між Катовицями і Радомом ввійшли до одного вагону бандити з метою грабіжі; один з них пострілений пасажиром. — На поїзд з Холма до Берестя напала ватага кінних опришків і забрала 100 кг. мануфактури та 70 кг. тютюну. Втікаючи перед поліцією, частину добичі покинули на дорозі.

ВАТИКАНСЬКИЙ ДОСТОЙНИК ВІДВІДАЄ АМЕРИКУ.

РИМ, 24. серпня. — За кілька днів вибереться до Злучених Держав монсіньор Франціско Марчетті-Сельваджіяні, секретар Конгрегації Поширення Віри. Він буде предсідателем зборів директорів організації Поширення Віри. У Злучених Державах полишиться він до жовтня.

ЛЬВІВСЬКІ „НЕБЕСНІ ПТАХИ".

Громадянин Кракова Куркевич звернув увагу у Львові на один предмет, біля якого тутешні проходили байдуже. Були це пушки Ліги Державної Воздушної Оборони по аптиках, причіплені до телефонів. За гроші з цих пушок, які опорожнював підчас телефонної розмови, він бавився по ресторанах у легкожіночім товаристві. — Вломників, що розбили кілька днів тому касу в садівничій школі у Замарстинові, пізнали по відтисках пальців і ніг. Це три „Замарстинівці", які не навчились ще грабити в рукавичках.

УТЕЧА М. БІЛОГО ЗА ЗБРУЧ.

Як відомо, минулого року лава присяжних у Тернополі засудила на шибеницю селянина з Березовиці великої Михайла Білого за те, що переслав другому до перечитання комуністичну брошуру. Найвищий суд скасував цей присуд і в травні ц. р. лава присяжних увільнила Білого від вини і кари. Він вийшов на волю, але поліція внесла проти нього нове донесення за державну зраду і Білий, боячися нової слідчої вязниці, перейшов Збруч, звідки очевидно серед теперішних відносин до Галичини не вернеться.

БАНАНИ БУРЖУАЗНА ЇДА.

МОСКВА. — Коли оден чужинець перебуваючий в Москві вступив до правительственного склепу і хотів купити банани, викликав своєю просьбою заворушення, бо банани є заказаною їдою у Совітській Росії.

Банани уважається у Совітській Росії „буржуазною їдою", якої неварта спроваджувати до краю. Від жовтневої революції у 1917 році ніхто не бачив ще бананів у Совітськім Союзі.

ДАР ДЛЯ „МАНЕКІНІВ".

Незавидне життя тих паризьких дівчат, яких професія вбиратись і роздягатись як моделі нових суконь по великих магазинах. Їх плата мінімальна. Зворушений їх долею паризький міліярдер Розенталь, найбільший спеціяліст від перел, призначив 50,000 фр. як нагороду для бідних „манекінів". Цю суму дістане найгарнійше одягнена з них після загального голосування на щорічних кінних перегонах „Гран Прі" в Льоншам під Парижем. Але вона мусить нею поділитися з товаришками свого магазину.

ПРАВИТЕЛЬСТВО КОСГРЕЙВА ПОБІДИЛО ПРИ ДОПОВНЯЮЧИХ ВИБОРАХ

РОЗВЯЗАННЯ ДЕЙЛ ЕРІН І РОЗПИСАННЯ НОВИХ ВИБОРІВ.

ДАБЛИН, Ірляндія, 26. серпня. — Правительство Косгрейва побідило при доповняючих виборах до Дейл Ерін у двох виборчих округах. В однім виборчім окрузі, де передтим послом була графиня Маркевич з партії І. Де Валєри, правительственний кандидат побив обох кандидатів з партії Шин Файнерів і Фаєнна Фейл. У другім окрузі вибрано правительственного кандидата на місце убитого віцепрезидента, Кевіна О'Гиггінса.

Сейчас по проголошенню правительственної побіди генерал-губернатор Вільної Ірляндської Держави видав прокламацію, якою розвязується парлямент і сенат Ірляндії і назначується нові загальні вибори на 15. вересня, с. р.

Розвязання обох законодатних тіл Ірляндії викликало здивування серед Ірляндського народу, однак ірляндські політики толкують се, як зручний маневр премієра Косгрейва, щоби несподівано заскочити своїх політичних противників, які були певні, що поважать його правительство у жовтні, коли мав бути наново скликаний доперва що розвязаний парлямент.

Прихильники Косгрейва сподіються, що він побідить при нових загальних виборах, у дні 15 вересня і що його більшість у Дейл Ерін так збільшиться, що не буде боятись переголосовання зі сторони своїх противників.

ҐЕНЕРАЛ СУН-ЧУАНГ-ФЕНГ ПЕРЕКИНУВ СВОЮ АРМІЮ ЧЕРЕЗ РІКУ ЯНГЦЕ.

КИТАЙСЬКІ РОБІТНИКИ СТРАЙКУЮТЬ У ФАБРИКАХ АМУНІЦІЇ.

ПЕКІНҐ, 25. серпня. — Ґенерал Сун-Чуанг-Фенг, що бореться проти полудневих військ, перекинув свою шантунгську армію через ріку Янгце, недалеко Срібного острова, що лежить по середині між Нанкінгом, а Чінг-Кіянг. Північний диктатор і голова Північного Мілітарного Союза, Цо-Лін, не годився з тим поступком Сун-Чуанга і перестерігав його, що сей крок не вийде в користь північних армій, бо перше довів він вже до порозуміння між націоналістичними правительствами в Ганков і Нанкінг, а по друге уможливить маршалкови Фенг-Ю-Сіянгови загрозити західному крилови північних армій.

В Пенсіфу, в копальнях вугля і заліза, недалеко Мукдену, застрайкувало 1500 шахтярів, заохочені до сего комуністичними агітаторами. Сподіються ще, що страйки шахтярів поширяться у манджурській полосі, щоби зменшити припаси амуніції в мукденськім арсеналі ґенерала Ченг-Цо-Ліна.

БОЛЬШЕВИКИ РОЗСТРІЛИЛИ ДВОХ ҐЕНЕРАЛІВ КОЗАКІВ.

АННЕНКОВ І ДЕНІСОВ БОРОЛИСЬ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ В АРМІЇ КОЛЧАКА.

МОСКВА, 25. серпня. — Офіціяльно проголошено тут, що Центральний Екзекутивний Комітет відкинув відклик ґенерала Б. Анненкова і начальника його штабу ґенерала Денисова проти засудження їх на кару смерти і що сейчас потім обох їх розстріляно.

Ґенерал Анненков був диктатором у Полудневім Сибірі у 1918 р. і разом з ґенералом Денісовим, що був начальником його штабу, служили у білогвардійській армії Колчака, що боролась проти большевиків. По упадку Колчака утекли вони до Китаю, де їх держано через кілька літ у вязниці. Випущені з вязниці, здались вони на ласку і неласку совітського правительства, яке віддало їх під воєнний суд, що засудив їх, по 19-дневній розправі, на розстріл. В часі їх процесу переслухано сотки свідків, які зізнали, що згадані ґенерали переводили масові екзекуції воєнних бранців і селян у 1918—20 роках.

КАТАСТРОФА В ЧАСІ ЯПАНСЬКИХ МОРСЬКИХ МАНЕВРІВ.

В ЗУДАРІ МІНОНОСЦІВ З КРУЖЛЯКАМИ ГИНЕ 129 ЖОВНІРІВ.

ТОКІО, 25. серпня. — Страшна катастрофа, у якій згинуло 129 жовнірів, лучилась минулої ночі підчас морських маневрів на Японськім морі, коли міноносці Варабі і Аші зударились з кружляками Джінцу і Нака. Варабі затонув у 15 мінутах разом з 12 офіцірами і 90 жовнірами. Міноносець Аші не зістав так сильно ушкоджений як Варабі, але мимо того згинуло на нім 27 жовнірів. Зудар мав місце підчас темної безмісячної ночі, коли усі світла на кораблях погашено та серед густого диму з комінів кораблів.

Є се вже друга сегорічна катастрофа у Японії, а шеста в протязі семи літ.

Підчас першої сегорічної катастрофи, що лучилась 3-го серпня в наслідок експльозії мін, згинуло 38 жовнірів.

ОГОЛОШЕННЯ ДОКУМЕНТІВ ПРО КИШИНІВСЬКІ ПОГРОМИ.

25-ЛІТНЯ РІЧНИЦЯ ВІД ПЕРШОГО ПОГРОМУ.

КИШИНІВ, Басарабія, 25. серпня. — На весну слідуючого року видасться тут збірку документів, що відносяться до жидівських погромів, які мали місце підчас царських часів. Перший погром Жидів лучився у цвітні 1903 року у Кишиніві.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: United States & Canada.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинока числo три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СЛУШНА УВАГА

Один з членів Українського Народного Союза, котрий, на жаль, бажає собі задержати своє імя в тайні, написав листа, в якім звертає увагу членів на справу, важну для всіх прихильників Сиротинця при нашій організації:

„Справа йде гарно. Нічого й говорити не можна, що гарно. Я ніколи не сподівався, скажу отверто, що вона так буде йти. Видно, що люди відчувають потребу такої інституції та вірують, що ми можемо її поставити.

„Давби Бог, аби так думала більшість. Але покищо, як мені видиться, — а я ходжу богато межи нашими людьми і знаю добре, що вони думають, — що межи нашими людьми ще є богато упередження до сеї нової інституції. Найголовнійше з тих упереджень, щоби не сказати, забобонів, походить з того, що ми вже маємо в Америці один сиротинець, і люди його знають, і зовсім природно, як їм згадати сиротинець, то вони зараз подумають собі щось подібного до того, що вони знають. Їм здається, що се має бути якесь „заведенне" в місті, обгороджене високим муром, де діти будуть напхані, як оселедці в бочці. Над дітьми будуть наставники чи наставнички, і діти будуть почуватися там, як у монастири, якщо не як у тюрмі. Удержанне такого сиротинця буде коштувати богато гроша кождого року, і тому треба булоби хиба удержувати кількох постійних колекторів, або вложити на членів постійний новий тягар.

„Так богато наших людий представляє собі сиротинець, і тому не можна дивуватися, що богато людий не складає жертв. Вони може й самі не знають, чому вони не дають, а се якраз буде й причина. Такі упереджені люди й не будуть давати жертв, або будуть давати, але не щедро, поки ми, свідомі члени Українського Народного Союза, не розвіємо їх упередження. Ми, що розуміємо справу добре, мусимо представити сим людям, що є ще другі роди сиротинців, які вже мають у себе ріжні запомогові організації других народів. Організація заводить сиротинець так, що він самий оплачується. Сиротинець поміщений на фармі. Богато місця, свободи. Фарма є рівночасно школою життя. Дитина вчиться працюючи.

„Такий сиротинець розуміємо ми всі, що кладемо щедро й радо, не жалючи, свою кервавицю на народний жертвенник. Ми хочемо мати інституцію, яка принеслаби нашим сиротам поміч, нашим членам полекшу, нашому народови славу. Я певний, що як ми роскажемо се нашим людям, то вони так само щедро зложать свою лепту після своїх сил."

„ИРОДОВА МОРОКА"

Більше як триста років тому на Україні зявилися примітивні театральні представлення, які залишилися й досі серед нашого народу. Всі вони мали характер релігійно-моральний. Але, беручи за підставу який небудь факт з релігійного життя, часто в тих інтермедіях зображено сучасний побут народа, його погляди на ту чи иншу справу, а частійше протест проти гніту, кривди й насильства.

Одною з улюбленійших і найбільше росповсюджених серед нашого народу була інтермедія „Вертеп", яка представляла народження Христа. Звичайно варіянтів цього представлення була безліч, бо вони компонувалися відповідно до жадань тих, що їх виставляли, зобразити найбільш актуальні події з життя, даючи дієвим персонам висловлювати думки авторів або опінію загалу.

Потішними і дієвими особами в містерії „Вертеп" завжди є цар Ирод, чорт, смерть, ангели, волхви, а також иноді кривда, правда та инші.

Десь вкінці шестидесятих років минулого століття великий український письменник П. Куліш написав релігійну містерію під наголовком „Иродова Морока". В ній він зобразив Московщину під іменем Кривди, Україну під іменем Правди. Головна дія цієї містерії це боротьба Кривди-Московщини з Правдою-Україною. Цар Ирод — се московський цар. Чорт — його міністер. Москалі — иродове військо. Побиваючи дітий, Ирод побиває українських дітий і майже винищує її людність. Але ратує від остаточної загибели Україну козацтво, яке зображено гайдамакою-невміракою. Тут козаки виведені постійними слугами Правди, а Москалі прислужниками царя Ирода та своєї матери Кривди. Правда зображена постаттю Матери Божої, а Кривда Московкою. Остаточний вислід боротьби такий, що козацтво в єднанню з Пречистою перемагає Кривду, Ирода й Москалів.

Сего твору Куліша не виставляли ні разу, бо був до останнього часу невідомим в першій редакції. В другій редакції він був друкований, але там були пороблені великі зміни: і Ирод став уже турецьким султаном і Москалі гетьманськими сердюками і т. д. Тому він багато втратив не лише з боку його націоналістичної антимосковської тенденції, але навіть і з боку художнього.

Ця перша редакція „Иродової Мороки" цікава ще й з того боку, що згодом Куліш змінив свій погляд на козаччину, на взаємовідносини України та Московщини, до якої почав ставитися прихильно.

В уста московського царя Ирода Куліш вкладає такі слова:

„Я багатий, я потужний,
Загріб світ під себе.
Колиб сходи хто спорудив,
То досяг би й неба.

Так він схарактеризував божевільний московський імперіялізм, що підбив під владу свого царя величезні простори чужих земель та міліони ріжних народів. А головне Україну — Людську матір Правду — окайданив та

„Замісць неї кличу Чорта
Що дня на пораду.

Чорт, — царський міністер, служить йому вірно та вживає всіх заходів, щоби доконати Україну, щоби стерти й память її з лиця землі.

„Та біда, що не боїться
Його Гайдамака!
Запорожський дух не згинув
У кормизі ляцькій,
То й тепер він шкодить силі
І повазі царській".

Здавалося, що Московщина остаточно доконала ту частину України, що була під її володінням, але дух її боротьби за волю залишився живим серед запорожських козаків, яких другий ворог України Польща, не змогла доконати так, як Московщина Малоросію.

І тому цареви лихо. Він з роспукою говорить:

„Цар я на всю губу,
Та не впораюсь у царстві
Із завзятим чубом".

Все поникло й смирилося перед деспотизмом царським. Але „Чуб", себто Запорожці не піддаються, бо кожен з них:

„Виховав у грудях духа,
Як орла на скелі,
Тай буяє в нас по царстві
Голий та веселий".

Але Московщина - Кривда всеж не може полишити українського народу так не покореним та не знищеним. Вона посилає своїх Москалів, щоби зруйнували до щенту український край та скорили український нарід. На це Москалі просять, щоби їх „матушка царіца" змилувалася й не посилала на таку тяжку і безнадійну боротьбу. Все те, що Московщина зробила з Україною, Куліш характеризує такими словами Москалів:

„Утомились ми боровшись
Із тими хахлами.
Дерли ми з них цупко шкуру,
Городи палили,
А козацькими костями
Болота гатили.
Погасили всюди світло,
І в церкві, і в школі.
Тепер в темряві й тісноті
Сидять вони голі...
Вже нічого опріч духу
У хахлів немає.
А нам з духом воювати
Не судила доля;
Поки сонця, поки світу,
Поти його воля.

Найбільше значіння надає Куліш живучости духа національного. Духа ніхто не в силі згасити і він панує вічно.

Далі в цій містерії Куліш виводить проти Українців боротьбу царя, Кривди та Москалів, яким на допомогу приходять: Чорт, Смерть і Жид. Але гайдамаку-невміруку вони не встані перемогти. З переляку першим падає трупом Жид, а потім келепом гайдамака убиває Чорта, та торощить Смерть.

Для Кривди та Царя знаходить иншу кару, ніж кара смерти:

„Знаю кару, знаю муку
Страшніщу від болю:
Щоб дивилися очима
На народню волю,
Щоб ви бачили, як любо
Народ веселиться
І з крівавого престолу
Ніже не боїться!

Тут поет доходить до пророчого натхнення, яке сповнилося над останнім московським царем Миколою та його родиною. Він говорить:

„Сиди, Ироде, на царстві
З Кривдою своєю,
І не знай, коли загинеш
Зі всею семею.
Що години, що хвилини
Бунту сподівайся,
І своєї навіть тіні
У ночі жахайся!"

Цей „Вертеп", якби був відмий ранійше, міг би багато прислужитися в боротьбі з москвофільством, особливо в Галичині та на Закарпаттю. Звичайно на Наддніпрянщині його не дозволилиб ставити. На жаль, примірник рукопису, переданий Кулішом до Галичини, редакторови „Правди", не був видрукований і навіть оригінал його десь загубився. До нас дійшла лише копія, списана у Грималові біля Тернополя.

—o—

Степан Мусійчук.

НЕ ДИВУЙСЯ, А ПРАЦЮЙ!

—o—

Ти дивуєшся, мій друже,
Що на тебе люде гудять,
Що за вірне твоє слово
Тебе лають, тебе гудять?
Не дивуйся! Чи-ж не знаєш,
Що за працю для народа
Всіх однакова чекає
Добра плата — нагорода?!

Ти дивуєшся, мій друже,
Що други твої недавні
Тебе судять і клеветять
За діла твої відважні?
Не дивуйся? Зноси сміло
Всі наруги і обиди —
І не жалься, що за правду
Тобі чинять стільки кривди.

На народній ниві рідній
Друга вірного немає,
Другом вірним є ідея,
За котру нераз й вмираєсь.
Всяка приязнь, особистість,
Хоч би навіть і родини —
Не дружба се — там де ходить
О идею України.

Не дивуйся-ж, що други ті,
Сини Матери одної,
Служать катови і зраді
Своєй Земленьки святої!
Не дивуйсь і не бійся
Правди в очи їм сказати!
Як за се тебе вни судять,
Мож' відважно на суд стати.

Чей же знаєш, що усюди
Жиють виродки фальшиві,
Що їм сіллю стають в оці
Діла чесні й справедливі.
Прецінь знаєш, що і в нас є
Зрадників лукавих внуки,
Що за юдин гріш готові
Рідну Неньку дать на муки.

То-ж приймай усі клевети
Як заплати своєй міру
І до більших діл готуйся,
Не вдавайся у зневіру!
Правда все була горою,
Як віки цілі довжезні;
Ті, що нині других судять,
Завтра будуть осуджені!

Ті, що днесь московсько-ляцьким
Катам-шляхті йдуть служити,
Будуть завтра ще прощення
У народу вни просити.
Ті, що днесь плюють на всякі
Свої святощі народні,
Завтра того відлизати
Вже ніяк не будуть годні.

Бо хто предків своїх славу
І батьківську віру топче,
За життя ще тому крюки
Виточать зрадницькі очи.
І не буде їм прощення
Ні на сім, ні на тім світі
І їх рід увесь покриєсь
Зрадою „во вічні віки".

Шикаго, Илл., дня 12. серпня, 1927.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1928.

—o—

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошенне до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотографію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то понесить кошт виготовлення такої кліші з фотографії, то значить, що його оголошенне буде о стільки дорозше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находиться в редакції по день 1. вересня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

Фотографії братств і товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які суть при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не єсть при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не буде поміщуватись у календари), хотілиб, аби їх фотографії були поміщені в календари на 1928 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 15. серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотографією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи" на суму $10.00. Сі гроші ужиється на покриттє коштів виготовлення з фотографії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Каіріє Мелек Кундж.

Залізний Алі.

(З турецького).

— Музика моя звичайна. Я все встаю раненько, збираю китицю цвітів і приношу їх моїй неньці і сестрі. Вони так люблять цвіти.

Ця дитина, що не мала ніякого вчителя, лише одну природу, добувала чудові звуки з свого інструменту.

— Як називаєшся, дитино, відкіля ти?

— Називаюся Алі, а моє родиннє село є Чінарліке.

Радні перебили старцеві оповідання:

— Алі з Чінарліке?

Старець розказував дальше:

— Так, Алі з Чінарліке. З того часу бачив я Алія майже щодня. Я полюбив його. Три роки пізніше прийшов він раз до мене й поклав перед мене мішочок. Я заглянув: були в ньому гроші. Я здивувався, відкіля в убогого хлопчини взялись такі гроші. Здивування моє запримітив хлопець і скоро сказав:

— То не мої гроші. Я найшов їх нині рано на полі.

— Бачиш, недаром кажуть: „Хто рано встає, тому Бог дає". Бог зіслав тобі тобі твоє кізмет (щастя).

На це Алі:

— Ні, пане, Бог поклав мені на дорогу ці гроші, щоби випробувати, чи я чесний. То не для мене ті гроші; на них є сльози того, хто їх згубив. Я бідний, але не візьму того, що не є моє. Прошу вас, пошукайте власника і зверніть йому згубу.

Мене зворушило це і я сказав до Алія:

— Вір мені, сину, це слово нагородить тобі Господь!

Небаром мав я нагоду сповнити Аліеве бажання. Гроші ті була загубила одна вдовиця зі сусідного села. Її шла на базар, а в мішку було все її добро. Така згуба була для неї й для її дітей найстрашнійшим нещастям. Розказували мені про цю нещасну, що вона мало що не збожеволіла. Я прикликав її до себе і віддав їй гроші. Алі був також при тім. Не знаю, хто з нех був щасливіщий: чи жінка, що як побачила гроші, скрикнула з радости, чи Алі, що залився сльозами.

Але то не був його одинокий добрий учинок. І тому не було ніодного, що сказавби згірдне слово про Алія. Не було дитини, якій він бодай не поміг знести з гори тяжку вязку дров. Алі був убогий, але дуже чесний.

Старець замовк. Каймакам кази (начальник округи) глянув на старця здивовано й пробурмотів до себе:

— Ах, мій Боже, дух людський не всилі зрозуміти Твоєї мудрости. Алі, що тому кілька літ із сльозами радости в очах звернув найдені гроші, нападає всіх людей у ярах і ограблює їх; тойсам, що колись спочутливо помагав нести дітям тягарі, нині вбиває богато серед страшних мук. Хто тут в силі що зробити?

Старець здвигнув раменами й очи звернув на ліс, який видно було з вікна:

— Не знаю як це сталося. Алі, той що я його знав, був добрий, чесний і спочутливий.

Молодий писар, що був також з тої околиці, озвався тепер і собі:

— Правду кажете, бей-баба, я також можу присягнути, що Алі був добрий і лагідний наче ягнятко. Підчас мобілізації його забрали до війска. Хоч мати і сестра плакали, пішов на війну. Пішов веселий. Що потім робив, як і коли вернувся, не знаю. В горах зявився який рік тому.

III.

Молодий поручник, що недавно вернув із фронту, перебив тамтому і став розказувати:

— Питаєтеся, що Алі з Чінарліке робив на фронті. Можу вам сказати це, бо я був тої ночі на тім місці, де він дезертирував. Щоби сказати правду, я не бачив Алія, як зривав цвіти, лише як убивав людей. А як він убив тепер останій раз, назвали це злочином. Можливо, що народня мова не має іншого слова на те. Я знав Алія вже два роки скорше. Він був у моїй четі на кавказькому фронті. Тут зранено ніжну душу Алія. Хто зна, чи він із собою не зводив бою, щоби здавити в собі всі ніжні почування. Алі був добрий вояк і товариш, другого такого пошукати.

Тяжка боротьба, воєнні невзгодини не всилі були зломити його. Сповняв свої обовязки. Коли дано приказ до наступу, Алі перший був у розстрільній, поривав за собою товаришів. „Алаг! Алаг!" кричали вони й ішли з ним серед граду куль. Нераз бачив я, що Алі не зважав на небезпеку, щоби лише рятувати раненого. Страшний наступ розірвав нашу злуку з резервою. Ми мусіли обходитися без найконечніших харчів, цілими днями. Я переглядав мої ряди і застав Алія веселіщого як звичайно.

— Як жеж маєшся, Алі — спитав я.

— Як залізо, пане поручник.

— Як жеж маєшся, Алі? — сказав я.

З того часу осталося при ньому це прізвище. Пів-жартом пів-повагом кликали так його товариші.

Було то при кінци тамтого року. З великим трудом відкинули ми неприятеля з перших рядів. Неприятель стояв по другому березі Мюраду (велика ріка у східній Анатолії). В горах топився сніг*). Брудножовта вода тої ріки летіла з шумом на діл. Вірменські ватаги попереду російського війска кидались на наші села, топили все в крови, в огні і нужді. Голос Мюраду кілька днів мішався з криком нещасних, що вмирали серед найстрашніщих мук. Москалі перейшли на другий бік, кров перестала плисти. З трудом позносили ранених. Я не міг уснути. Хотів перейтися сюди й туди, але нараз роздалося пять чи шість стрілів. Зараз явився у мене вартовий і сповістив: „Через ріку пересувається до нас якась тінь, а неприятель острілює її!"

Була темна ніч. При блиску неприятельських куль і при слабім світлі місяця — видно було, що до нас підпливає якась тінь — мусіла тяжко боротися проти струї. Нараз роздався якийсь жіночий голос. Можна було виразно почути кілька турецьких слів: „Рятуйте! Рятуйте! Чи ви Турки? Ах рятуйте!" Всі чули ті слова і розуміли. Залізний Алі стояв біля мене. Заскреготав зубами:

— Якась жінка просить ратунку!

Я відповів: — Добре, Алі, поможім їй.

Вмить роздягнувся Алі, вискочив із рова і кинувся у филі. Жінка не була вже далеко від берега. Після недовгої боротьби зі струєю зявився знову Алі; у раменах держав білу, ніжну істоту. То була молода, дуже гарна дівчина. Довге, чорне волосся звисало їй майже до землі. Дівчина була непритомна. Тіло було поранене. Якийсь вояк узяв від Алія нещасну істоту і поклав її на причі. Лікар був під рукою. То не був Турок, навіть не магомеданець, лише мав на собі турецький однострій. Ще нині питаюся, що того чоловіка привело аж до нас?

Коли вкінці прийшла до себе і розкрила очи, спиталася:

— Де я?

— Серед Турків! — відповів я.

Дівчина глянула на нас усіх і зайшлася від плачу:

— Боже, ах Боже! Дякую тобі! То я справді серед Турків!

Ми допитливо поглядали один на одного, то на молоду дівчину. Ми питалися себе, як і коли могла вона попастися між Москалів? Вона наче зрозуміла нашу цікавість і стала розказувати таке, що ми не всилі були питатися її.

— Я Вірменка й таки тутешня, — говорила вона. — Мій батько, мої брати й уся моя рідня є по тамтому боці. Не зважайте на те, що мої брати проливають кров, села пускають із димом. Я бідна чесна дівчина, я рятувала мою честь перед дикими звірами. Мою честь передаю у ваші руки, бороніть мене!

Я спитав її:

— Щож вони заподіяли тобі, дитино?

Очи її розкрилися широко з переляку:

— Що мені заподіяли? Ви не жінка і не полонена московська. Розлучили мене з моїми рідними і держали під землею. Я мусіла танцювати їм зовсім нага. Я танцювала з плачем, як довго могла. Потім вони побили склянки, заточуючись кинулися на мене. Вже не знаю, як мені вдалося врятуватися. Наче божевільна пігнала я до ріки. Дехто з моїх земляків кричав: „Дурна дівчино, там по другому боці є Турки, вони розшарпають тебе!" Я не зважала на їх слова, кинулася у воду. Тепер уже зявились і Москалі і стали стріляти за мною. Кулі з плюскотом падали у воду.

Молода Вірменка скінчила своє оповідання. І знову стала дріжати. Ми вспокоїли її, прикрили плащем і казали їй спати. Але вона все ще кричала: „Рятуйте мене! Позвольте мені втікнути у запілля!"

(Конець буде).

*) Донедавна в Анатолії числили час по грецькому календарі, згідно з яким рік зачинається в березні (марті). Сніг топиться з початком лютого.

Добрі приятелі.

Українець: Чого ви, Жиди, пхаєтесь до Америки за Українцями?

Жид: Ну, добрий приятель все держиться свого приятеля.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

БЕЗ ШКОЛИ ПРОПАДЕМО.

Як не помиляюсь, то лишень одна Свобода містить дописи наших братів робітників в справі зорганізовання нашого приватного рідного шкільництва у Злучених Державах. У дописах тих наші люде висказують гадки, якби ратувати наше молоде покоління, яке забуває усе, що рідне, і винародовлюється.

Усі инші народи, що замешкують Злучені Держави, обдумали і перевели в життя пляни для оснування своїх приватних рідних шкіл. Вони ведуть у тих школах систематично науку рідної мови, навчають дітей, звідки вони прийшли в Америку і защіплюють у них любов і пошану до батьківщини їх родичів. А щож робимо ми, Українці? Ми звикли чекати, щоби хтось за нас зробив кожну народну роботу, а також, розуміється, і шкільну.

Подібно, як у цілих Злучених Державах, таксамо і у нас в Бостоні нічого не робиться у шкільній справі. Наша рідна школа у Бостоні в послідних роках страшно занепала, саме від хвилі, як д-р Назарук, за дозволом епископа, кинув кість незгоди між наших Українців у Бостоні. Місцеві Українці, замісць іти за своїм хлопським розумом, почали сваритися між собою за агентів нашого відвічного ворога, Ляха, а про рідну школу, про навчання своїх дітей забули. І так українська дитина не знає мови своїх батьків а запитана, хто вона є, відповідає по англійськи: „Я не знаю", або називає себе Поляком. З сего бачимо, до чого доводить борба, яку розпочав д-р Назарук та агітація за гетьманом, якого нам цілком не треба і який не спасе тих дітей від винародовлення. Одна рідна школа, одна лише наука у рідній мові може причинитись до того, щоби наші діти знали про вітчину своїх батьків, про те, хто вони, якого народу діти і щоби не звались іменем ворожого їм народу, Поляків. Але, щоби удержати рідну школу, на се треба понести якісь жертви, а головно, на школу треба гроша. Тому бостонські Українці повинні, на мою гадку, залишити усякі непотрібні непорозуміння, а заступити їх над придбанням фондів і над основанням рідної школи для своїх дітей.

Щоби однак рідна школа принесла нам користь, щоби наша дитина винесла з неї не лише знання читання і писання по українськи, але також і національну свідомість, мусимо мати у такій школі фахових українських учителів. Тому я є за тим, щоби як найскорше скликати Конгрес в справі зорганізовання рідних шкіл у Америці. На тім Конгресі обговоренуби справу придбання фондів на такі школи, у формі добровільного оподаткования, як се роблять наші браття Українці в Галичині, а також застановленобися звідки взяти фахових учителів, та свідомих Українців, які повели ті школи так, щоби з них була користь для українських поселенців в Америці.

Тих кілька стрічок подаю під розвагу читачам „Свободи" і думаю, що не неоден тутешній Українець, чи то робітник, чи інтелігент, забере голос у тій справі і вискаже свою цінну гадку і подасть добру раду.

Никола Давискиба,
Бостон, Масс.

ДО ШКІЛ.

З початком слідуючого місяця пічнеться наука в американських школах. Міліони дітий і старшої молодіжи заповнять вищі і низчі школи і будуть через девять місяців пізнавати ті тайни, яких до цього часу не знали.

Між тими міліонами шкільної молодіжи будуть десятки тисяч українських дітей. Але також буде між ними бракувати десяток тисячів української молодіжи.

До низчих, до елементарних шкіл в Америці мусить іти кожна дитина. Чи родичі хочуть, чи ні, закон їх примушує посилати дитину до початкової школи. Отже в тій справі не треба ані заохоти, ані принуки, бо закон має потрібні засоби такої принуки, з якою ніхто не буде жартувати.

Школа лише тих молодців і дівчат, які вже покінчили початкову школу і могли записатися до вищих шкіл. Треба сказати, що у вищих американських школах, — в „гайскулах" і „каледжах" і університетах занадто мале число нашої молодіжи. Ще не було такого випадку в історії нашої іміграції в Америці, щоби ми могли що року подати в часописах імена бодай двацяти, бодай десяти наших молодих людей, що покінчили медицину, права, інжинерію, дентистику, чи иньший факультет. Поміж імігрантами других народностей що року подається сотні імен молодої інтелігенції, а в нас таких випадків дуже мало. Навіть канадійські Українці, числом о-много менші від американських, витають що року своїх молодих лікарів, адвокатів, учителів. А у нас?

Не зашкодилоб, як би кожний український часопис в Америці поміщував часті заклики до українських родичів, щоби посилали своїх дітей до вищих шкіл. Кожне товариство, кожна парафія, кожний священик, кожний учитель повинні доложити своїх старань, щоби наша талановита молодіж не марнувала своїх здібностей, щоби не закопувала свого таланту, який має від Бога.

Між нашою молодіжжю багато талановитих хлопців і дівчат. Нераз дитина радаб іти до вищої школи, але родичі лиш чекають, щоб їх синови, чи дочці, скінчився 16-ий рік життя, і пхають тую дитину до фабрики і до майни. Для деяких батьків нема більшої гордости, над ту, коли їх синок принесе першу „пейду"; тато бере від сина, чи від дочки ковертку, витягає гроші і дає дитині $1.00 на „гуд тайм", а решту кладе до банку. А як вийде на роботу трое-четверо діточок, то він цілий пан.

Бувають випадки, що родичі дійсно не можуть післати своєї дитини до школи, — але бувають випадки, що могли б і повинні б, та не хочуть.

В кожній громаді є бодай горстка свідомих людей. Ті люде повинні свою свідомість показати в той спосіб, що дадуть своїй дитині нагоду здобути вищу освіту і, як то кажуть, „лекший кавалок хліба", та других родичів заохотять до того самого.

Булоб дуже добре, коли б свідомійші люде в кожній громаді подали з початком шкільного року виказ українських студентів у вищих школах, а при кінци шкільного року виказ тих, що покінчили один чи другий степень науки. Маючи такий виказ з кожної громади, миб знали, як стоїть справа загально.

Здається, що ширшої агітації за вищою освітою для нашої молодіжи не можна буде розвести, заки не уморуються системи українського шкільництва в Америці. З початком сего року на сторінках „Свободи" поміщувались голоси читачів в справі реформи наших шкіл. Тепер, Богу дякувати, бачимо, що ся справа буде предметом нарад на Четвертім Конгресі Обєднання. Всякі справи, пекучі і важні, будуть обговорюватись на конгресі, але, на мою думку, справа наших шкіл є найважніща. Бо, поминувши теперішну боротьбу за майно церковних громад, — якої не можна легковажити, — ми мусимо дивитись в будучність. Коли ми не переведемо основної реформи наших шкіл, то, я скажу отверто: уся та боротьба не варта і фунта клаків. Припустім, що всі громади відберуть з рук автократів своє церковне майно. Буде поміж нашим народом велика радість, бо всі будуть певні, що те майно не перейде з ласки Риму в руки 100% католиків, Айришів. Алеж стара імґрація вічно не буде жити. Що варта ціла та боротьба, коли ми не будемо мати кому передати того майна громад? А без сумніву не будемо мати гідних наслідників тої спадщини, коли не поставимо вище наших шкіл.

Щоби не бути голословним, я наведу слідуюче. Говорив я недавно з одним українським греко-католицьким священиком, який оповідав, що мусів підписати ганебну заяву, подиктовану Римом.

„Чомуж ви її підписали?" — питаю.

„Та в мене несвідома громада. В мене", — каже, — „навіть не можна споминати в церкві України, бо нарід тої назви боїться".

„А якіж у вас люде?"

„Русини, Руснаки, Ґріки, все, що хочете, лише не Українці".

„Чи є в комітеті вашої громади молоді, тут виховані люде?"

„Та є".

„Ну, а не можете на них опертися?"

„Не можу, бо вони також або Рошен, або Рутінієн, або Ґрік".

Між иншим сей священик оповідав мені, що один чоловік з його громади поїхав до еп. Богачевського питати про Україну.

„Скажте мі, преосвящений, питає той чоловік, што ми є: ци Рускаци, ци Украйнці?"

„А ваш тато що був?" — питає владика.

„Та Руснак".

„А ваша мама?"

„Так само".

„Ну, то їдьте з Богом до дому", — каже владика, — „і будьте такі самі як ваші родичі".

Се все діється в громаді, яка істнує коло сорок літ. Як за сорок літ священики не могли освідомити своїх парохіян, то я питаю, що вони там робили? Чого вони там сиділи? Чого вони тепер нарікають і на русинського біскупа і на своїх парафіян, на яких не можуть числити? Видно, що вони „освідомляли" своїх парафіян через сорок літ так самісенько, як еп. Богачевський в одній розмові. — А тепер те ганебне лінивство мститься. Мститься не лише на священиках, які мусять ламати своє слово, — але що більше шкідливе, мститься на народній справі. — Поїдьте в ті околиці Пенсилвенії, де добувають тверде вугілля і усюди ви знайдете тисячі українських „Рошенів", „Ґріків", і „Поляків", і всякої іншої мари, між старими і молодими, — але мало Українців!

Та нічого не поможе плакати тепер з приводу того зла, яке робилось на протязі сорок літ. Треба подбати, щоби те зло не продовжувалось. Як не бідна українська школа в Америці, а треба подбати, щоби вона бодай дітворі дала свідомість, що ця дітвора не „Ґріки" і не „Рутени" і не „Рошен", але що вона кров з крови і кість з кости українська. Як так виховала, свідома свого походження, українська дітвора піде до вищих шкіл, то з неї буде користь і для українського народу.

Не для агітації, а для прикладу хочу піднести, що в усіх школах, які ведуться при парафіях української православної церкви, ми маємо лише українських дітей. Нема найменшої толеранції для чужих назв, нема в нас ані ґрецьких, ані московських дітей. Значить, що де є добра воля, там можна оминути те лихо, яке приносить школу українській народній справі.

Як там не буде віроісповідання нашого молодого покоління, то всі ми повинні стреміти до того, щоби воно не збогачувало числа чужих народностей.

о. І. Г.

ЩО РОБИТИ, ЩОБИ ДОВГО ЖИТИ?

Слідуючий припис на довговічність подає оден англійський лікар:

1) Спати треба 8 годин. 2) Належить спати при отворенім вікні. 3) Купатись рано у воді, що має температуру нашого тіла. 4) Перед сніданням довго гімнастикуватись. 5) Віджевлятись умірковано. 6) Не уживати алкоголів. 7) Щоденно відбувати гімнастичні вправи на вільнім воздусі. 8) Не позволяти звірятам перебувати і спати в помешканню. 9) Перебувати як найдовше на селі. 10) Зміняти своє заняття. 12) Відпочивати по якімсь часі по кілька днів. 13) Заховувати внутрішний супокій.

В СПРАВІ ПАДОЛИСТОВОГО СВЯТА В НЮ ЙОРКУ.

Щоби належито відсвяткувати в Ню Йорку День Першого Падолиста, нюйорські Січи постановили на своїх зборах дня 4. серпня устроїти в неділю, дня 6. падолиста, та-е свято загально-національного характеру.

Зорганізований на тих зборах тимчасовий комітет просить отсим всі Хвальні Товариства, заінтересовані в такім святі, прислати своїх відпоручників на спільні збори в сій справі, які відбудуться в середу, 31. серпня, о 8-ій год. вечером в Січовім льокали, 77 Іст 8. Вул. 199

ЗА КОМІТЕТ:
М. Гриник. Е. Ляхович.

ВИПРОБУВАНІ РАДИ.

1. Вчасно лягати спати, але і вчасно вставати з ліжка; 3 години спання перед північчю вартують більше, як 6 годин по півночі — Головною засадою здоровля є: Вчасно лягай, досвіта вставай.

2) Кожного дня в одну і ту саму пору всьо робити. Наприклад, в одну і ту саму пору вставати, в ту саму пору їсти, іти на прохід і в ту саму пору класти-ся до ліжка.

ЩО НАЛЕЖИТЬ ЇСТИ?

1) Молоко. 2) Горох, біб, сочевицю. 3) Квасну капусту. 4) Мясо. 5) Рибу. 6) Страви зі збіжа. 7) Барабол'.

Не уживати за богато:

1) Сметани. 2) Масла. 3) Сира. 4) Яєць і 5) Меду.

Дуже рідко, або цілком не уживати:

1) Кави. 2) Гербати (чаю) крім зелевої. 3) Горівки. 4) Мінеральної води. 5) Оцту.

Пив на здоровля.

Жена: Я тут лежу хора сама, а ти не боїшся Бога цілу ніч пити у корчмі?

Муж: Не сердься, я пив на твоє здоровля.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На читальню „Просвіти" в Скалаті старім.

На зазив Будівельного Комітету в Скалаті Старім зібрав низше підписаний на будову власного Народного Дому суму $126.00.

Датки зложили слідуючі громадяне:

Д. Олійник $50.00; М. Луків $10.00; по $5.00: Й. Яремишин, Я. Марків, Н. Марків; по $2.00: Й. Урбан, Олена Свєнціцька, А. Лесняк, П. Гуркак, С. Горбатюк, В. Хрущ, Й. Горбатюк; по $1.00: Ів. Редчук, Г. Хоцяй, Емілія Ґончаровська, Ів. Тураш, Ст. Ганаско, О. Лукаш, Іл. Шкварок, Анд. Ольховий, М. Вареница, О. Білик, П. Гануля, Ів. Білик, В. Гробовий, Й. Вонзли, Ів. Добрянський, Ів. Марусевич, Я. Дідух, Ст. Фесолович, Дм. Ціх, П. Задорецький, М. Кузьмак, Н. Хуєцький, Н. Нитимір, Ст. Місевич, М. Теренда, Н. Козулькевич, В. Праворський, Н. Покотило, М. Яремишин, Щ. Журавель, В. Олинюк, Маланка Войтович і П. Шайб; по 50 цнт.: Ів. Добровольський, П. Боднар, Н. Мілер, П. Дашкевич, Й. Дацишин, Марія Лесько; Аб. Ґрінберг 40 ц.; по 25 ц.: П. Сеник, Дм. Сеник, С. Скородинський, Н. Кавецький.

Цілу висше наведену суму $126 вислав я дня 2-го серпня на адресу кооперативи „Будучність" в Старім Скалаті.

Демко Олійник.

ДАРУНОК ДЛЯ РІДНОГО КРАЮ.

Може хто з українських Громадян, або котра українська Громада в Злучених Державах схотілаби прийти з помочию Рідній Школі в Галичині практичним подарунком. В Америці є прегарна діточа енциклопедія під наголовком „Книга Знання" („Book of Knowledge"). Ся книжка дуже придаласьби для популяризовання знання межи українськими дітьми в Галичині і на инших землях України. З огляду на се, що Рідній Школі тяжко закупити єю книжку, американські Українці зробилиби знамениту прислугу своїм старокраєвим браттям таким дарунком. Також добре булоби дарувати Рідній Школі американські шкільні підручники для будучої реформи українського шкільництва.

Хто з американських Земляків може зробити такий дарунок, нехай зголоситься до підписаного, а він радо перевезе його зі собою до Старого Краю в жовтні б. р.

Др. СЕМЕН ДЕМИДЧУК,
30 Іст 7-ма ул., Ню Йорк, Н. Й.

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ

НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА

за місяць липень 1927 року.

ВІДДІЛ 161.

Бр. св. Василія в Амбрідж, Па.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.	
Дісдано від членів	$3.00
Разом	$3.00
Мазурик Тимофтей	$ 50
Ланьош Іван	50
Литвин Йосиф	1.00
Підуфалий Антін	1.00

ВІДДІЛ 168.

Бр. св. Василія в Перт Амбой, Н. Дж.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.	
Дісдано від членів	$10.00
Разом	$10.00
Гелета Олекса	$1.00
Максимович Стах	1.00
Гладун Фтома	1.00
Ейлінський Іван	1.00
Галата Теодор	1.00
Калина Василь (син Григ.)	1.00
Гелета Григорій	1.00
Іванило Теодор (син М.)	1.00
Стрівка Микола	50
Іванило Олекса	50
Крічковський Петро	50
Квасниця Григорій	50

ВІДДІЛ 181.

Тов. ім. М. Драгоманова в Менвіл, Р. Ай.

Жертви з каси відділу	$—
Жертви від части членів проголошено.	
Дісдано від членів	$2.00
Разом	$2.00
Романишин Павло	$2.00

ВІДДІЛ 206.

Тов. Запорожська Січ в Вунсакет, Р. Ай.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.	
Дісдано від членів	$18.50
Разом	$18.50
Каськів Теодор	$1.00
Бойко Йосиф	1.00
Ганчарик Лука	1.00
Кучерський Петро	1.00
Корнилюк Василь	1.00
Савечка Пилип	1.00
Робожинський Олекса	1.00
Шпак Микола	1.00
Приборівський Мартин	1.00
Городицький Іван	1.00
Рибак Михайло	1.00
Кінаш Василь	1.00
Гайковий Григорій	1.00
Іванович Юрій	1.00
Кінаш Михайло	1.00
Василюк Михайло	1.00
Ходоровський Кость	50
Самборський Лука	50
Рогожин Семен	50
Сулима Петро	50
Ґніт Михайло	50

ВІДДІЛ 211.

Бр. св. Михаїла в Степлетон, Н. Й.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.	
Дісдано від членів	$9.00
Разом	$9.00
Монастирський Григорій	$3.00
Юрків Григорій	2.00
Наконечний Василь	1.00
Совтан Теодор	1.00
Решітник Максим	1.00
Гуль Теодор	1.00

ВІДДІЛ 217.

Бр. св. Йосафата в Рочестер, Н. Й.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.	
Дісдано від членів	$71.75
Разом	$71.75
Сцнявський Іван	$3.00
Іванів Явдокія	1.00
Півторак Марія	1.00
Шеремета Марія	1.00
Шевчук Явдокія	1.00
Заяць Марія	1.00
Захарко Варвара	1.00
Захарко Анна	1.00
Благий Павло	1.00
Нищук Анастазія	1.00
Заяць Петро	1.00
Андрусів Анна	1.00
Гайсак Стефан	1.00
Качала Іван	1.00
Луцишин Параньчка	1.00
Нищук Ілія	1.00
Плекан Марія	1.00
Шевчук Татіянна	1.00
Василина Андрій	1.00
Бойкович Марія	1.00
Шкапій Катерина	1.00
Тимків Теодор	1.00
Бойко Михайло	1.00
Чезецька Марія	1.00
Качмарик Василь	1.00
Дачів Анеля	1.00
Демкович Апольонія	1.00
Дмитрук Параскевія	1.00
Кухар Стефан	1.00
Квасниця Марія	1.00
Мазурик Марко	1.00
Руда Антоніна	1.00
Травінський Іван	1.00
Тихий Григорій	1.00
Решітник Анна	1.00
Семчишин Теодозія	1.00
Стангрет Петро	1.00
Васьків Михайло	1.00
Бандура Теодор	1.00
Голубин Іван	1.00
Свирида Анна	1.00
Василишин Катерина	1.00
Васьків Катерина	1.00
Велитович Іван	1.00
Олексин Семен	1.00
Базів Іван	1.00
Гарасимчук Микола	1.00
Ковба Василь	1.00
Квасниця Анастазія	1.00
Пакула Андрій	1.00
Плюта Матвій	1.00
Стрілець Григорій	1.00
Кузь Михайло	1.00
Архитко Анна	1.00
Мурашко Розалія	1.00
Теребушка Маланка	1.00
Буяновська Анна	1.00
Ганущак Юлія	1.00
Коник Наталка	1.00
Дмитрів Яків	1.00
Воляк Михайло	1.00
Бінашевська Катерина	1.00
Кучмій Микола	75
Стехняк Марія	75
Цимбаліста Олекса	75
Швець Іван	75
Грицак Микола	75
Савульський Микола	75
Белей Дмитро	75
Шевчук Константин	50
Буцовський Микола	50
Гарасимчук Іван	50
Квасниця Микола	50
Шевчук Роман	50

ВІДДІЛ 218.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.	
Дісдано від членів	$6.50
Разом	$6.50
Сарахман Теодор	$1.00
Гренечко Стефан	1.00
Сокіл Петро	1.00
Стефанко Микола	1.00
Бурий Михайло	1.00
Сліпенчук Теодор	1.00
Гордієнич Михайло	50

(Дальше буде).

ПОДЯКИ

Филаделфія, Па.

Я, низше підписана членкиня У. Н. Союза від. 239 в Филаделфії, складаю сею дорогою щиру подяку Урядови У. Н. Союза за „Великодний дарунок" в виді чека на $50, який я отримала від Головного Уряду яко запомогу з фонду убогих.

Біда по лісі не ходить, лише по людях, так і я занедужала і на приказ лікарів мусіла піти до шпиталю і з нараженнем життя піддатись під операційний ніж. Операція удалась і я тепер тішуся, що можу публично подякувати головному Урядови У. Н. Союза, як також урядникам Бр. св. Георгія, за їх труд і щире дбання за своїх членів.

Буду старатись, о скільки моєї змоги, придбати як найбільше число членів до нашого Союза.

З поважанием і з подякою

Марія Барна.

Я, Андрій Куземчак, член відділу 61 У. Н. Союза, дякую сердечно насамперед головним урядникам У. Н. Союза за так скоре виплаченне мені посмертного у висоті 1000 долярів по моїй жені Анні, яка належала до відділу 303, Сестрицтва Успенія Преч. Діви Марії в Деррі, Па., і таксамо дякую членкиням і урядничкам відділу 303 за так численну участь в похороні моєї жени і взиваю Вас, дорогі Родимці, котрі ще не є членами У. Н. Союза, вписатися до нашої славної організації У. Н. Союза. Не відкладайте, але запишіться сейчас, бо не знаєте, що Вас чекає завтра, а наш У. Н. Союз обтирає сльози бідним вдовам і сиротам, та дбає про нашу долю.

Андрій Куземчак.

Мягко постелено, та твердо спати.

На чужий коровай очей не поривай.

У дитини заболить голова, а в матери серце...

Малі діти — мала жура, а великі — велика жура.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ